

ORTADOĞU GÜNDEMİ

28 Aralık 2020-3 Ocak 2021

2020

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Suriye’de 2011’den bu yana devam eden çatışmalarda en az ölüm 2020’de kaydedildi. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR), bu yıl bin 500’ü sivil toplam 6.800 kişinin hayatını kaybettiğini duyurdu. SOHR’ye göre, çatışmalarda geçen yıl 10.000 kişi yaşamını yitirdi. 2020’de hayatını kaybeden bin 528 sivilden 231’i çocuktü. Ayrıca, Şam yönetimine bağlı birliklerden 1.503 kişi öldü. Aynı yıl IŞİD örgütünden 537 ve SDG’den 172 kişi öldü. Ülkenin kuzeybatısında ateşkes ilan edilmesinden sonra hayatını kaybedenlerin sayısında ise ciddi azalma görüldü.¹

• Suriye Rejimi

Suriye resmî haber ajansı SANA, İsrail tarafından Şam’ı hedef alan saldırıda 1 kişinin hayatını kaybettiğini ve 3 askerin yaralandığını bildirdi. Habere göre İsrail sınırlarındaki Celile bölgesinin kuzeyinden Şam’ın Nebi Habil bölgesindeki hava savunma birlikleri füzelerle hedef alındı.²

İsrail ordusunun yayınladığı yıllık raporda, 2020’de Suriye’de vurulan 50 hedefin büyük çoğunluğunun İran destekli gruplara ait olduğu belirtildi.³

• Fırat’ın Doğusu

Rusya Savunma Bakanlığı tarafından Ayn İsa’ya yeni bir askerî polis grubu sevk edildi. Suriye rejimi ile kurulan ortak gözlem noktasına varan birlikler, YPG yandaşları tarafından saldırıya maruz kalan gözlem noktasının güvenliğinden sorumlu olacak. Söz konusu gözlem noktası, Rus ve Suriyeli askerlerin ateşkesin kontrolü için kullanacağı, Ayn İsa’daki üçüncü noktadır.⁴

Deyr ez-Zor bölgesinde bir otobüse düzenlenen saldırıyı terör örgütü IŞİD üstlendi. İngiltere merkezli SOHR, saldırıyı IŞİD’in düzenlediğini ve otuzdan fazla rejim askerinin öldürüldüğünü açıkladı. IŞİD’e yakın olan Amaq sitesinden yapılan açıklamayla saldırı üstlenildi. Terör örgütü, düzenlediği saldırı da en az 40 kişiyi öldürdüğünü ve 6 kişiyi yaraladığını iddia etti.⁵

1 <https://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2020/12/31/Syria-War-killed-6-800-in-2020-lowest-annual-toll-Monitor>

2 <https://www.timesofisrael.com/syrian-media-reports-israeli-airstrikes-near-damascus/>

3 <https://nation.com.pk/01-Jan-2021/israel-says-it-hit-50-syria-targets-in-2020>

4 <https://tr.sputniknews.com/rusya/202012291043478689-rus-askeri-polister-suriyenin-kuzeyindeki-ayn-isaya-ulasi/>

5 <https://www.syriahr.com/en/198361/>

YPG'ye bağlı sözde güvenlik güçleri Deyr ez-Zor'da sivillerin evlerini basarak aralarında çocuk ve yaşlıların da yer aldığı yirmi kadar sivil tutukladı. Herhangi bir sebep gösterilmeden yapılan baskınlarda yerleşim yerleri tahrip edilirken tutuklananların nereye götürüldüğü konusunda da net bir bilgi paylaşılmadı. Sözde güvenliğin sağlanması adına yürütülen operasyonlarda Deyr ez-Zor'un farklı köylerinde benzer olaylar yaşandı.⁶ Deyr ez-Zor'un doğu ve kuzey kırsallarında işgalinde tuttuğu Nemliye, Ebu Nitel, Basiratuz Zır, Şuhey, Zeyban, Tayyane, Bağoz ve Süse gibi yerleşim birimlerinde örgüt karşıtı gösterilere katılanların evlerine baskınlar düzenleyen terör örgütü alıkoyduğu sivillerin serbest bırakılması için de ailelerinden yaklaşık 10 biner dolar fidye talep etti.⁷

Haseke ve Rasulayn kentlerinde art arda iki patlama meydana geldi. Patlamalarda çok sayıda ölü ve yaralıların olduğu öğrenildi. Rasulayn ilçe merkezindeki sebze pazarında bomba yüklü araç infilak ettirildi. Terör saldırısında ilk belirlemelere göre 2 çocuk yaşamını yitirdi, 4 sivil yaralandı.⁸ Haseke'de ise en az 20 kişinin yaralandığı, üç kişinin durumunun ağır olduğu kaydedildi.⁹ Yerel güvenlik güçleri, saldırıların terör örgütü YPG/PKK tarafından düzenlendiği ihtimali üzerinde duruyor.

Suriye'nin kuzeydoğusunda bulunan Rusya askerî üssünün yakınlarında arabaya yerleştirilmiş bir bomba patlatıldığı ifade edildi. Rakka ilindeki Tel Saman bölgesinde meydana gelen saldırıda yaralılar olduğu belirtildi. Rusya, saldırı ile ilgili bir açıklamada bulunmadı. Sosyal medyada paylaşılan bir açıklamaya göre saldırıyı radikal İslamcı terör örgütü El Kaide'ye bağlı Din Muhafızları Örgütü üstlendi. SOHR, iki adamın patlayıcı yüklü bir pikap kamyonu üssün dışına park edip sonra kaçtığını ifade etti.¹⁰

• Fırat Kalkanı/Afrin Bölgesi

Suriye'nin kuzeyindeki Afrin ilçesine bağlı Cinderes beldesinde bombalı araçla düzenlenen terör saldırısında bir sivil hayatını kaybetti, 8 sivil yaralandı. Ekmek fırını yakınlarındaki bir araca yerleştirilen bombanın infilak ettirildiği olayda, güvenlik kaynakları saldırıları YPG/PKK'nın düzenlediği ihtimali üzerinde durmaktadır.¹¹

Azez'in Soran beldesinde meydana gelen terör saldırısında ise bir minibüse yerleştirilen bombanın infilak etmesi sonucu 2 sivil yaralandı. Güvenlik kaynakları, terörden kurtarı-

6 <https://www.syriahr.com/en/198552/>

7 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/teror-orgutu-ypg-pkk-deyriordaki-koylerde-gosteri-duzenleyenleri-alikoymaya-devam-ediyor/2094722>

8 <https://armenpress.am/eng/news/1039495.html>

9 <https://www.syriahr.com/en/198603/>

10 <https://www.middleeastmonitor.com/20210102-attack-targets-russia-military-base-in-northern-syria-guardians-of-religion-organisation-claims-responsibility/>

11 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/afrinde-teror-saldirisinda-bir-sivil-oldu/2096390>

mış bölgelerde bombalı eylemlerin terör örgütü YPG/PKK tarafından gerçekleştirildiğini ancak siviller zarar gördüğü için örgütün bunu üstlenmekten kaçındığına dikkati çekti.¹²

• İdlib

Türkiye'nin iç savaştan evlerini terk ederek kaçan Suriyeli sığınmacıların barınmaları için İdlib'de başlattığı 50 bin konut inşasında sona gelindi. Türkiye sınırına 5 kilometre uzaklıktaki Meşhed Ruhin bölgesinde yeni bir şehir kuruldu. Yapımına başlanan 50 bin briket evin %80'lik bölümü tamamlandı. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Suriye'nin İdlib bölgesinde AFAD koordinasyonunda yapımı devam eden briket evlerde incelemelerde bulundu.¹³

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

3 Ocak 2020 tarihinde ABD güçlerinin düzenlediği hava operasyonunda, Bağdat Havalimanı'nda bulunan İran Devrim Muhafızları Kudüs Gücü Komutanı Kasım Süleymani ve Haşdi Şaabi Komisyonu Başkan Yardımcısı Ebu Mehdi el-Mühendis'in öldürülmesinin üzerinden bir yıl geçmesine rağmen Tahran ile Washington yönetimleri arasındaki çatışma ihtimalinin azalmadığı¹⁴ ve ABD'nin Süleymani ile Mühendis'in ölümlerinin birinci yıl dönümünde, İran destekli Şii milislerin Irak'ın başkenti Bağdat'ta bulunan ABD Büyükelçiliğine yönelik olası bir saldırısından endişe duyduğu kaydedildi. Bu doğrultuda ABD'nin Yeşil Bölge ve çevresinde sıkı güvenlik önlemleri aldığı bildirilirken¹⁵ Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımî'nin ise her türlü tehlikeye karşı hazır olduklarını belirttiği kaydedildi.¹⁶ İran Dışişleri Bakanı Muhammed Cevad Zarif ise "muhtemel İran saldırısına karşı" ağır bombardıman uçaklarını bölgeye gönderen ABD'yi "savaş bahanesi için komplo kurmakla" suçladı.¹⁷ Öte yandan olaylarla ilgili olarak açıklama yapan Ketaib Hizbullah Genel Sekreteri Ebu Hüseyin el-Hamidavi, ABD Büyükelçiliğine girmeyeceklerini ve hâlâ vakitlerinin olduğunu söyledi.¹⁸ Diğer taraftan Şii milis grupların ve Haşdi Şaabi yanlılarının Süleymani ve Mühendis'i anmak için Bağdat Havalimanı yakınlarında ve Tahrir Meydanı'nda gösteriler düzenleyerek ABD ve İsrail karşıtı sloganlar attıkları kaydedildi. Ayrıca Tahrir Meydanı'nda Irak halkına hitap eden Bedir Örgütü Lideri Hadi

12 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyenin-kuzeyindeki-azezde-bombali-teror-saldirilarinda-2-sivil-yaralandi/2091856>

13 <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/icisleri-bakani-suleyman-soylu-idlibde-yapimi-suren-briket-evleri-inceledi-/2095819>

14 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kasim-suleyman-suikasti-uzerinden-bir-yil-gecti-ancak-iran-ile-abd-arasindaki-gerginlik-azalmadi/2096165>

15 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/United-States-is-preparing-for-possible-attack-in-Iraq>

16 <https://www.basnews.com/tr/babat/659476>

17 <https://www.basnews.com/en/babat/659386>

18 <https://www.basnews.com/en/babat/659582>

el-Amiri'nin "Zaferin komutanlarına bağlı kalacağız ve onlara karşı işlenen cinayetin faillerinin cezalandırılması gerektiğine inanıyoruz" açıklamasında bulunduğu belirtilirken¹⁹ Haşdi Şaabi Komisyonu Başkanı Falih Feyyad'ın da ABD öncülüğündeki koalisyon güçlerinin ülkeden çıkarılmasını istediği aktarıldı.²⁰

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi'nin Seçimden Sorumlu Danışmanı Hüseyin el-Hindavi gazetecilere verdiği demeçte, 6 Haziran 2021 tarihi için planlanan erken seçimlerin planlandığı gibi yapılacağını vurgulayarak erken seçimlerin yapılması için gereken tüm şartların mevcut olduğunu ve tarihi ertelemek için hiçbir gerekçenin olmadığını belirtti. Ayrıca el-Hindavi, seçim komisyonundan gelen 750 kadar mobil ekibin seçimlere hazırlık olarak önümüzdeki ayın başında seçmen verilerini güncellemeye başlayacağını söyledi.²¹

Irak Savunma Bakanı Cuma İnad'ın resmî temaslarda bulunmak üzere Türkiye'ye bir ziyaret gerçekleştirerek Türkiye Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar ile görüştüğü aktarıldı. Terörle mücadele başta olmak üzere ikili ve bölgesel konuların ele alındığı görüşmelerde, Bakan Akar tarafından Türkiye'nin başta Irak olmak üzere tüm komşularının siyasi birliği ve toprak bütünlüğüne saygılı olduğu, Irak yönetimi ile terörle mücadele konusunda oluşturulan koordinasyondan duyulan memnuniyet ve bunun artarak devam etmesinin önemi dile getirildi.²²

Irak Bakanlar Konseyi Genel Sekreteri Hamit Naim el-Gazi, Çin'in Bağdat Büyükelçisi Zhao Tang ile Irak vilayetlerinde okul kurulması konusunu görüştü. Irak Hükûmetinin Irak-Çin anlaşmasını harekete geçirme konusundaki istekliliğini dile getiren el-Gazi, arazi tahsisi konusunda önemli aşamalara geldiğini vurgulayarak ilk aşamada bin okul kurulacağını belirtti. Ayrıca 15 Ocak 2021 tarihini geçmemek kaydıyla sözleşmenin imzalanması için idari ve teknik prosedürlerin tamamlanacağını dile getirildi.²³

• Güvenlik

ABD liderliğindeki IŞİD karşıtı koalisyon güçlerinin Irak'ın Kerkük vilayetinde düzenlediği hava saldırısında, terör örgütü IŞİD üyesi dört militanın öldürüldüğü bildirildi.²⁴ Hava operasyonunun diğer ayrıntıları henüz açıklanmazken²⁵ Kerkük vilayetinin güneyinde mey-

19 <https://tr.mehrnews.com/news/1891538/Bağdat-ta-direnış-komutanlarının-suikastı-protesto-edildi>

20 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2718901/iraklı-haşdi-şabi-başkanı-“abd-askerlerinin-ülken-çıkması-gerekıyor”>

21 <https://www.thebaghdadpost.com/en/Story/51233/Iraq-government-No-reason-to-postpone-early-elections>

22 <https://www.ina.iq/Turkmen/23058/irak-savunma-bakanı-inad-ile-türkiye-savunma-bakanı-akar-bir-araya-geldi>

23 <https://www.ina.iq/eng/10386/al-ghazi-discusses-with-the-chinese-ambassador-the-file-of-establishing-schools-in-the-provinces>

24 <https://www.basnews.com/en/babat/659561>

25 <https://www.thebaghdadpost.com/en/Story/51244/Iraqi-Jets-Kill-Two-ISIS-Militants-near-Hawija>

dana gelen bombalı saldırıda en az üç Irak askerinin de hayatını kaybettiği doğrulandı.²⁶ Diğer taraftan Samarra Harekât Komutanlığının Dicle Nehri havzasında, terör örgütü IŞİD mensuplarınca güvenli sığınak olarak kullanılan bölgeleri ele geçirmek üzere yönlendirildiği kaydedildi.²⁷

Basra Körfezi'nde, Irak Devlet Petrol Pazarlama Örgütüne (SOMO) ait petrol tankerinin gövdesine bağlı bir mayının keşfedildiği ve sonrasında bomba imha ekipleri tarafından etkisiz hâle getirildiği bildirildi. Bu sırada, tankerin Irak'ın Basra Körfezi kıyılarından yaklaşık 28 deniz mili (52 km) açıklarında uluslararası sularda bulunduğu aktarılırken olayla ilgili soruşturma başlatıldığı ifade edildi.²⁸

Irak'ın kuzeydoğusunda yer alan Diyala vilayeti yakınlarında seyir halindeki petrol tankerinde meydana gelen patlama sonucunda beş kişinin hayatını kaybettiği ve çıkan yangın nedeniyle yolda bulunan üç aracın da kullanılamaz hâle geldiği bildirildi. Patlamaya tankerden dökülen petrolün alev almasının neden olduğu öne sürülürken polisin olayla ilgili inceleme başlattığı belirtildi.²⁹

• Ekonomi

Ödenmemiş faturalar nedeniyle Bağdat'a yapılan doğal gaz ihracatını azaltan Tahran yönetiminin haftalarca süren kesintilerinin ardından Irak'a yeniden doğal gaz sevkiyatına başlayacağı duyuruldu. Bu kapsamdaki anlaşmanın ise İran Enerji Bakanı Rıza Erdekaniyan liderliğindeki bir heyetin Irak'ı ziyaret ederek Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımi ile yaptığı görüşme sonrasında sağlandığı bildirildi.³⁰ Ayrıca Erdekaniyan, altı yıllık bir aradan sonra İran ile Irak arasında Ekonomik ve Ticari İşbirliği Ortak Yüksek Komisyonunun gelecek haftalarda Tahran'da yeniden faaliyete geçeceğini duyurdu.³¹

Irak Parlamentosu Maliye Komitesi Üyesi Muhammed el-Daraci yaptığı açıklamada, gelecek ay parlamento tarafından okunacak bir yasa tasarısına göre ülkenin 2021 bütçe açığını 71 trilyon dinar (yaklaşık 49 milyar dolar) olarak ifade etti. Diğer taraftan Daraci, Irak Bakanlar Kurulu tarafından 21 Aralık 2020 tarihinde onaylanan bütçenin 164 trilyon dinar (yaklaşık 113 milyar dolar) olduğunu ve tasarıya göre petrol fiyatının varil başına 42 dolar olarak belirlendiğinin altını çizdi.³² Irak Merkez Bankası 19 Aralık 2020'de, ulusal

26 <https://www.basnews.com/en/babat/659425>

27 <https://www.ina.iq/eng/10387/samarra-operations-secure-the-areas-of-the-tigris-river>

28 <https://www.thebaghdadpost.com/en/Story/51246/Iraq-defuses-mine-attached-to-Iraqi-oil-tanker>

29 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/28122020>

30 <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/12/iraq-baghdad-tehran-gas-energy-electricity-power-imports.html>

31 <https://en.irna.ir/news/84167637/Iran-to-open-euro-account-in-Baghdad-for-Iraq-to-deposit-arrears>

32 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/31122020>

bir likidite kriziyle mücadele etmek için ülkenin para birimini devalüe edeceğini duyurmuştu.

Irak'ın Güney Koreli Daewoo Şirketi ile ülkenin güneyindeki Fav Limanı'nın ilk aşamasını inşa etmek için 2,6 milyar dolarlık bir anlaşma imzaladığı kaydedildi. Irak Ulaştırma Bakanlığı ve Güney Koreli şirket temsilcileri arasında Bağdat'ta imzalanan sözleşme kapsamında, Daewoo'nun gemileri boşaltmak için beş rıhtım ve bir konteyner sahası inşa etmek de dâhil olmak üzere inşaat işleriyle ilgileneceği açıklandı.³³

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Erşat Salihi, terör örgütü PKK'nın Irak'ın Kerkük vilayetinde "uyuşturucu ticareti başlatarak gençleri zehirlemeye" başladığını ifade etti. Ayrıca Salihi, PKK'ya karşı mücadelede Irak hükûmetinin sorumluluğunu yerine getirmesini ve ciddi adımlar atmasını istedi.³⁴

Irak Sağlık Bakanlığı Sözcüsü Seyf Bedir, Irak Ulusal İlaç Seçim Komitesinin ABD merkezli ilaç şirketi Pfizer tarafından geliştirilen aşının ülkede koronavirüs (Covid-19) salgını ile mücadele kapsamında acil kullanımını onayladığını bildirdi. Irak Sağlık Bakanı Cafer Allavi, hükûmetin aşığı korumak için 140'tan fazla soğutma deposu olduğunu ve bu konuda uluslararası firmalarla sözleşme imzalandığını söyledi.³⁵ Ayrıca Sağlık Bakanlığı, Irak'ta Pfizer-Biontech aşısıyla ilgili farklı fiyat ifade eden haberlerin yanlış olduğunu belirterek aşının fiyatının tüm dünya ülkeleri için aynı olduğunu ifade etti.³⁶

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı ve Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, terör örgütü PKK'nın Kerkük'te yarattığı tehditler üzerine açıklamalarda bulundu. ITC Askerî Bölge Sorumlusu Alattin Salihi'nin şehit edilmesinin 3. yıl anma töreninde konuşan Salihi, PKK'nın ITC kadrolarını hedef almayı amaç edindiğini, Türkmen gençlerini özellikle uyuşturucu ile zehirlemekte olduklarını ifade etti. Kerkük'te artan uyuşturucu ticaretinin Erbil, Süleymaniye, Raniye ve Kalar bölgeleri üzerinden yapıldığına dikkat çeken Salihi, uluslararası boyutta bir terör örgütü olarak tanınan PKK ile mücadelenin başta merkezî hükûmetin sorumluluğu olduğunun altını çizdi.³⁷

33 <https://www.kurdistan24.net/en/story/23710-Baghdad-concludes-%27Faw-Port-deal%27-with-Daewoo,-to-be-completed-in-four-years>

34 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-turkmen-cephesi-pkk-kerkukte-uyusturucu-ticaretiyle-gencleri-zehirliyor/2096632>

35 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2708081/irak-pfizer-asisinin-acil-kullanimini-onayladi>

36 <https://www.ina.iq/eng/10407/moh-pfizer-biontech-vaccine-price-is-the-same-worldwide>

37 <https://www.kerkuk.net/2021/01/02/salihi-pkk-genclerimizi-hedef-almaya-basladi/>

ITC, yeni yılın ilk yürütme kurulu toplantısını 2 Ocak'ta gerçekleştirdi. Erşat Salihi'nin başkanlık ettiği yürütme kurulu toplantısında Türkmeneli bölgelerindeki ekonomik ve siyasi durum ele alınırken; özellikle gelecek yıl gerçekleştirilecek erken seçimler, bütçeden Türkmen bölgelerine fon sağlanması, hizmet projelerinin hayata geçirilmesi ve elektrik sıkıntısı da masaya yatırıldı. Seçimlerde kullanılacak olan biyometrik kartların güncellenmesi gerektiğine de vurgu yapılan toplantıda, Kerkük ve Tuzhurmatu İlçesindeki istihbarat çabalarının yoğunlaştırılması gerekliliği de vurgulandı.³⁸

Irak Türkmen Sivil Toplum Örgütleri Kurumu, ilk konferansını 3 Ocak günü Kerkük'te düzenledi. Çok sayıda siyasetçi ve sivil toplum yetkililerinin katıldığı konferansa ITC Başkanı ve Kerkük Milletvekili Erşat Salihi ile birlikte diğer Kerkük Türkmen milletvekilleri katılım gösterirken, Kerkük Vali Vekili Rakan Said Cuburi de toplantıya katılanlar arasında yer aldı. Cuburi konferans esansında yaptığı konuşmada ITC ve Türkmen sivil toplum kuruluşlarının Kerkük'te ortaya koyduğu çabaya destek verdiklerini belirtti. Cuburi ayrıca, amaçlarının Kerkük'ün tüm unsurlarına hizmet etmek olduğunu hatırlatırken, Türkmen şehitlerinin kanlarının ve fedakarlıklarının Kerkük'ün daha istikrarlı ve güvenli bir hâle gelmesindeki rolüne vurgu yaptı.³⁹

Konferansta konuşma yapan diğer bir isim Erşat Salihi, merkezî yönetimin Türkmen bölgelerindeki görev ve sorumluluklarını hatırlatarak bilhassa terörden arındırılmış Türkmen bölgelerinin yeniden inşası; Türkmenlerin Irak hükûmeti ve güvenlik bürokrasisi başta olmak üzere Irak'ın her alanında adil ve eşit şekilde temsil edilmesi; Telafer ve Tuzhurmatu'nun vilayet statüsü kazanması gerektiğine ilişkin açıklamalarda bulundu. Salihi ayrıca, Kerkük'teki güvenlik kontrolünün yalnızca merkezî hükûmete bağlı güçler tarafından idare edilmesi gerektiğini de bir kez daha hatırlattı.⁴⁰

Musul Türkmen Milletvekili Lilyal Muhammed Ali, Musul'a bağlı ilçe ve nahiyeleri ziyaretleri kapsamında 31 Aralık'ta Sincar ilçesini ziyaret etti. Sincar'ı ziyaret eden Ali, bölgedeki Federal Polis güçlerine bağlı 6. Bölük'ü ziyaret ederek vilayetin güvenlik durumu hakkında güvenlik güçleri ile görüşme gerçekleştirdi. Federal Polis Komutanı Muhammed Abdülvehab ile görüşen Ali, Sincar'da hayatın normale dönmesi için geri dönmek isteyen göçmenlerin güvenlik işlemlerinin kolaylaştırılması gerektiğinin vurguladı. Diğer yandan Ali'nin, Sincar'ın imar faaliyetlerine ihtiyacı olduğunu da güvenlik yetkililerine aktardığı belirtildi.⁴¹

38 <http://www.turkmenelihaber.net/turkmeneli/item/20932-irak-turkmen-cephesi-yurutme-kurulu-yeni-yilda-ilk-toplantisini-duzenledi.html>

39 <https://twitter.com/GovKirkuk/status/1345806349188390917?s=20>

40 <https://www.facebook.com/arshedalsalihi/posts/3961619467205024>

41 <https://www.facebook.com/Lilyal.Mohammed.Ali/posts/732753880681851>

Bedir Örgütü Telafer Milletvekili Muhtar Musevi, Musul'un Telafer ilçesindeki dördüncü Haşdi Şaabi karargâhının açılışını gerçekleştirdi. Bölgenin önde gelen aşiret reisleri ve güvenlik yetkilerinin bulunduğu açılıшта Musevi, Haşdi Şaabi'nin Ninova ovası ve Sincar'dan çekilmesi yönündeki çabaların arkasında bazı dış güçlerin olduğunu söyledi. Musevi, Yezidiler başta olmak üzere Sincar ve Ninova ovası halkının bölgelerini korumak için iki Haşdi Şaabi Tugayı'nın kalmasını istediklerini dile getirdi.⁴²

ITC ve Kerkük Arap Cephesi tarafından yapılan açıklamada, Kerkük Yüksek Seçim Komiserliği Müdürü'nün değiştirilmesi talep edilerek söz konusu yetkilinin göreve atanmasının reddedildiği bildirildi. 2018'de Irak'taki genel seçimlerde Kerkük'teki seçim usulsüzlerinde parmağının olduğu öne sürülen ismin müdür olarak atanmasının kabul edilmeyeceği belirtilirken; 2005 yılından bu yana Kerkük Yüksek Seçim Komiserliği müdürünün Kürtler arasından seçilmesinin de reddedildiği vurgulandı. Kerkük Yüksek Seçim Komiserliğinde adalet ve dengenin sağlanmasını isteyen ITC ve Kerkük Arap Meclisi temsilcileri, Kerkük Seçim Komiserliğinin Türkmen veya Araplara verilmesini istediler.⁴³

• Güvenlik

Irak Başbakanlığına bağlı Güvenlik Medya Ağı tarafından yapılan açıklamada, Kerkük'ün güneyinde Irak ordusundan 3 askerin mayın patlaması sonucu hayatını kaybettiği açıklandı. Dakuk ilçesinde gerçekleşen patlamada hayatını kaybedenlerin Irak ordusuna bağlı 11. Bölük'ten olduğu belirtildi.⁴⁴

Diğer yandan IŞİD karşıtı koalisyonla bağlı F-15 uçaklarının Kerkük'te terör örgütü IŞİD'e karşı hava operasyonu düzenlediği bildirildi. Kerkük'ün Kör Vadi bölgesindeki IŞİD hedeflerine yönelik gerçekleştirilen operasyonda iki IŞİD'li teröristin etkisiz hâle getirildiği aktarıldı.⁴⁵

Kerkük'teki federal polisin terör örgütü IŞİD'e karşı düzenlediği diğer bir operasyonda çok sayıda silah, patlayıcı madde, mühimmat ve çeşitli yaşam malzemeleri ele geçirildi. Federal polis gücünden yapılan yazılı açıklamada, kentin güneyindeki Havice ilçesi kırsalında IŞİD'e yönelik operasyon başlatıldığı belirtilirken operasyonda teröristlere ait çok sayıda silah, patlayıcı madde, mühimmat ve çeşitli yaşam malzemelerinin ele geçirildiği kaydedildi.

42 <http://badernews.net/2020/12/31/بالبصور-افتتاح-النائب-مختار-الموسوي-مق/>

43 <https://kirkuknow.com/ar/news/644445?fbclid=IwAR3PUdoNjP9VHwrkd7uToaWAUwvZD5dA87-OZU7tE5KnM93IK7qdgKb4mY>

44 <https://www.alsumaria.tv/news/368564/تدمير-أربعة-أوكار-ل-داعش-في-كركوك>
 ?src=rss&utm_campaign=rss&utm_source=Rss-articles&utm_term=Rss&utm_medium=Rss-368564

45 <https://baghdadtoday.news/ar/news/141686/A>

Açıklamada Havice'ye bağlı Arış, Arış 2, Aşağı Arış ve Mahuz köylerinde 2 uçaksavar, 7 tanksavar, 4 el yapımı patlayıcı ve 4 TNT patlayıcısı ele geçirildiği aktarıldı.⁴⁶

• Sağlık & Sosyal Hayat

Kerkük Sağlık Müdürü Nebil Boşnak, koronavirüs salgınıyla mücadele kapsamında gönderdiği tıbbi malzemeler için Türkiye'ye teşekkür etti. Boşnak, gazetecilere yaptığı açıklamada Irak'ta virüsün ilk görüldüğü yer olan Kerkük'te Türkiye'nin gönderdiği yardımlarla salgının yayılmasının önüne geçtiklerini söyledi. Bu zorlu süreçte Irak'ın yanında en çok Türkiye'nin olduğuna dikkati çeken Boşnak, Türkiye'den gelen tıbbi malzemelerin Irak ve Kerkük'le dayanışma ve dostluk mesajı taşıdığını belirtti.

Öte yandan Kerkük Sağlık Müdürü Yardımcısı Ömer Kadir, kentte salgının önüne geçmek ve kontrol altında tutmak için tedbirleri artırmaya çalıştıklarını söyledi. Kadir, ilk vakanın Şubat 2020'de görüldüğü Kerkük'te, koronavirüs kaynaklı toplam can kaybının 783, vaka sayısının da 31.772 olduğunu aktardı.⁴⁷

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Kürdistan Demokrat Partisi (KDP), Kürdistan İslami Cemaati (Komal) ve Kürdistan İslami Hareketi'nin (Bizutneve) koronavirüs (Covid-19) salgını nedeniyle 2020'de yapılması beklenen olan olağan kongresi 2021 yılına ertelediği daha önce duyurulmuştu. Bununla ilgili açıklama yapan KDP politbüro üyesi Cafer Eminki, KDP'nin olağan kongre için durumun normalleşmesinin beklediğini ifade etti. Komal Sözcüsü Rebivar Hamed ise Merkez Karar Yönetim Kurulu (MKYK) tarafından Şubat 2021 tarihinde kongreyi gerçekleştirmesi için Komal'ın Olağan Kongre Komisyonunun yetkilendirildiğini açıkladı. Ayrıca Hamed, Covid-19 salgını devam etse bile Komal'ın tedbirler olarak dördüncü olağan kongreyi yapacağını belirtti. Diğer taraftan Bizutneve MKYK üyesi Selam Kerim, Bizutneve'nin olağan kongreyi gerçekleştirmek için Covid-19 salgınının bitmesini veya azalmasını bekleyeceğini ifade etti. Kerim, salgının başlangıcından itibaren çok sayıda MKYK üyesinin Covid-19 olması nedeniyle salgının bitmesini veya azalmasını beklemek zorunda olduklarını dile getirdi.⁴⁸

Yeni yıl dolayısıyla bir mesaj yayımlayan IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Bağdat'ın siyasi bir kararla IKBY vatandaşlarını cezalandırdığını belirterek "Irak Başbakanı, federal

46 <http://www.turkmenelihat.net/turkmeneli/item/20892-kerkuk-un-havice-ilcesinde-deas-a-yonelik-operasyonda-cok-sayida-silah-ve-patlayici-ele-gecirildi.html>

47 <http://www.turkmenelihat.net/turkmeneli/item/20901-kerkuk-saglik-mudurlugunden-kovid-19-la-mucadelesine-destek-veren-turkiye-ye-tesekkur.html>

48 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/301220209>

hükûmet ve Irak devletindeki tüm resmî kurumların IKBY halkına yönelik bu adaletsizliği hiçbir şekilde kabul etmemeleri gerekiyordu” dedi. Böylece Bağdat yönetiminin IKBY’ye yönelik tutumunu bir kez daha eleştiren Barzani, bütçe açığı ile ilgili yasa tasarısının kabul edildiği son parlamento oturumunda da Kürtlerin haklarının ihlal edildiğini söyledi.⁴⁹

• Ekonomi

Yeni yıl dolayısıyla bir mesaj yayımlayan IKBY Başbakanı Mesrur Barzani, Irak hükûmetiyle bütçe konusunda anlaşmaya vardıklarını belirterek “Umarım anlaşma, olduğu gibi uygulanır” dedi.⁵⁰ Öte yandan IKBY Sözcüsü Cutyar Adil, Irak hükûmetinin IKBY’nin hakkı olan bütçe payını vermesi için Erbil olarak hiçbir bahaneye yer bırakmadıklarını söyledi. IKBY Başbakan Yardımcısı ve Bağdat Erbil Müzakere Heyeti Başkanı Kubat Talabani ise Bağdat’a yaptığı son ziyarette, 2021 bütçe tasarısının mevcut hâliyle oylanması halinde 250 bin varil petrolü Irak Devlet Petrol Pazarlama Örgütüne (SOMO) teslim etmeye hazır olduğunu ifade etti.⁵¹ Bununla birlikte toplantıya katılan Yeni Nesil Hareketi (Newey Nwe) Üyesi Milletvekili Kazım Faruk, IKBY heyetinin hiçbir şey yapamadığını dolayısıyla da hiçbir şey elde edemediğini belirtti.⁵²

IKBY Elektrik Bakanlığı sözcüsü Ümit Ahmed, Türkiye ile elektrik alımına ilişkin bir anlaşma imzalandığını ve bu anlaşma doğrultusunda Türkiye’den 200 megavat elektrik satın alınacağını söyledi. Ayrıca IKBY Sözcüsü, Türkiye’den alınacak olan elektriğin IKBY’de üretilenden daha ucuz olduğu için böyle bir karar verdiklerini sözlerine ekleyerek alınan elektriğin daha çok Duhok ve Zaho bölgelerine verileceğini belirtti.⁵³

IKBY’de gaz tüplerinin fiyatının arttığı bildirildi. IKBY tarafından büyük gaz tüpünün fiyatının 7.500 dinardan 8.500 dinara yükseltildiğini aktarıldı. Söz konusu kararın ise kamuoyu tarafından eleştirildiği açıklandı. Bu konuda açıklama yapan IKBY ise, yönetim ile gaz satış ihaleleri yapan şirketler arasında dolar üzerinden anlaşma yapıldığını ve doların değeri arttığı için gaz tüpünün fiyatının da yükseldiği ifade etti.⁵⁴

• Güvenlik

2 Ocak 2021 tarihinde Irak’ın Süleymaniye vilayetine bağlı Seyid Sadık bölgesinde kırsal bir tepeye yerleştirilen ve terör örgütü IŞİD flaması ile kamufle edilen bombanın infilak ettiği sırada iki güvenlik görevlisinin yaralandığı aktarıldı. Seyid Sadık Kaymakamı Diyari

49 <https://esta.krd/28107/>

50 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/62995-Ba%C5%9Fbakan:-Ba%C4%9Fdat%E2%80%99l>

51 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=7475

52 <https://nasnews.com/kurd/view.php?cat=21382>

53 <https://www.basnews.com/so/babat/658915>

54 <https://nasnews.com/kurd/view.php?cat=21422>

Refik ise olay hakkında soruşturma başlatıldığını belirtti. Refik “İlçemizde terör örgütü IŞİD taraftarı yoktur. Bunu yapanlar bölgeye dışarıdan sızan uyuyan hücrelerdir ya da kargaşa çıkarmak isteyenlerdir” açıklamasında bulundu.⁵⁵

Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY’de tespit edilen koronavirüs salgınında (Covid-19) toplam vaka sayısının 103.565 olduğu belirtilirken virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 3.390 olduğu kaydedildi. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının ise 72.158’e ulaştığı bildirildi. Bununla birlikte IKBY’de Covid-19 vakalarında ve can kayıplarında düşüşün devam ettiğinin altı çizildi.⁵⁶

Kesnezani Tarikatı lideri Şeyh Nehro Şeyh Muhammed Kesnezani’nin IKBY yaşanan memur maaşları ile ilgili sorunu çözmek için söz verdiği bildirildi. Irak’ın Süleymaniye vilayetinde yer alan Kadiri Tarikatı’nın merkezinde konuşma yapan Kesnezani, IKBY’deki memur maaşı sorununun siyasi yönetim tarafından çözülemeyeceğini belirterek Kadiri Tarikatının bu sorunu çözeceğini söyledi. Öte yandan Kesnezani, Süleymaniye vilayetini tasavvuf başkenti ilan ederek IKBY’nin Kerbelası olacağını dile getirirken dünyanın dört bir yanından sofilerin de buraya akın edeceğini söyledi. Ağustos 2020 tarihinde babasının vefat etmesinden sonra Kadiri Tarikatı’nın Şeyhi olan Kesnezani’nin dinî konulardan ziyade siyaset ve yönetim üzerine yaptığı açıklamalarla gündeme geldiği belirtilmektedir.⁵⁷

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan:

Saudi Aramco ülkenin karasularında dört yeni petrol ve doğal gaz sahası keşfedildiğini duyurdu. Dahrân’ın kuzeybatısındaki Er-Reş Petrol Sahası’nda konvansiyonel olmayan petrol keşfedilirken, Ghawar Petrol Sahası’nın güneybatısındaki Al-Minahaz kuyusunadaki Al-Sarrah rezervuarında da konvansiyonel olmayan gaz keşfedildi.⁵⁸

İnsan hakları örgütleri, Suudi âlim ve akademisyen Yusuf el-Ahmed’in dört yıl hapis cezasına çarptırıldığını doğruladı. Yusuf el-Ahmed Eylül 2017 yılında bir dizi âlim ile birlikte tutuklanmıştı.⁵⁹

Tutukluluğuna çeşitli insan hakları örgütleri ve uluslararası toplum tarafından ciddi tepkiler gösterilen aktivist Lujan el-Hezlul Suudi terör mahkemesi tarafından değişimi tahrik etmek ve interneti kamu düzenine zarar verecek şekilde kullanmaktan suçlu bulu-

55 <https://esta.krd/28401/>

56 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/020120214>

57 <https://nasnews.com/kurd/view.php?cat=21573>

58 <https://splash247.com/saudi-arabia-announces-four-new-oil-and-gas-fields/>

59 <https://www.middleeasteye.net/news/saudi-preacher-yousef-ahmad-sentenced>

arak 5 yıl 8 ay hapis cezasına çaptırıldı. Karar, çeşitli insan hakları örgütleri tarafından tepki ile karşılandı.⁶⁰

Suudi Arabistan, yeni koronavirüs varyantı korkularının ortasında iki hafta süren bir yasağın ardından pazar gününden itibaren denizden ve havadan ülkeye girişin devam edeceğini açıkladı. Ancak ülkeye gelenlere bu yeni varyantın yaygın olduğu Birleşik Krallık ve Güney Afrika gibi ülkelerden en az 14 gün uzak kalınması gerekliliği gibi bazı kısıtlamalar uygulanacak.⁶¹

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE):

Reuters tarafından yapılan özel habere göre BAE merkezli Muhit Maritime, Issa Shipping FZE ve Asia Charm Ltd adındaki üç şirketin ABD ambargosuna rağmen Venezuela'ya petrolü sevkiyatı yapan birçok tankerin yönetimini devralarak petrol ticaretini sürdürdüğünü ortaya çıktı. Bu şirketler tarafından yönetilen tankerlerin, haziran ayından bu yana devlet tarafından işletilen Petroleos de Venezuela SA (PDVSA) tarafından üretilen milyonlarca varil petrolü taşıdığı ortaya çıktı. BAE merkezli şirketlerin bu aktiviteleri Washington'un Ortadoğu'daki en yakın müttefiklerinden biri olan BAE'nin, Venezuela'nın Amerikan yaptırımlarını atlatmasına yardımcı olan şirketler için bir merkez olduğunu göstermektedir.⁶²

BAE'de koronavirüs vakalarındaki artış devam ederken son üç günde vakalarda artış rekoru kırıldı. Buna göre sağlık bakanlığı cuma günü 1.856 yeni vaka duyurdu.⁶³

• Katar:

Bahreyn'in sınırlarını ihlal ettiği iddiasıyla ilgili olarak Katar, BM'ye bir haftadan kısa bir süre sonra ikinci kez başvurdu. Doha önce 29 Aralık'ta BM Güvenlik Konseyi'ne Bahreyn askerî uçaklarının 9 Aralıkta Katar karasuları üzerindeki hava sahasına girdiğini ve cuma günü ise Bahreyn donanma gemilerinin kasım ayı sonlarında karasularını ihlal ettiğini bildirdi. Katar'ın BM Daimî Temsilcisi Alya bint Ahmed es-Sani, cuma günü yaptığı açıklamada Bahreyn'e ihlallerine son vermesi çağrısında bulundu.⁶⁴

• Yemen:

30 Aralık'ta yeni kurulan kabine üyelerinin Aden'e vardığı sıralarda Aden Havalimanı'nda eş zamanlı 3 patlama gerçekleşti. Hükûmet üyeleri herhangi bir yara almazken alanda

60 <https://www.aljazeera.com/news/2020/12/28/saudi-court-hands-jail-sentence-to-womens-rights-activist>

61 <https://uk.reuters.com/article/health-coronavirus-saudi-idUKL1N2JD0DY>

62 <https://mobile.reuters.com/article/amp/idUSKBN2930YE>

63 <https://saudigazette.com.sa/article/602046>

64 <https://www.middleeasteye.net/news/qatar-bahrain-un-security-council-violations-territory>

bulunan 26 kişinin hayatını kaybettiği 100'den fazla kişi yaralandı.⁶⁵ Saldırı sonrasında BM Genel Sekreteri Guterres⁶⁶, Körfez İşbirliği Konseyi (KİK), Irak, Lübnan⁶⁷ ve İran'dan saldırıyı kınayan açıklamalar geldi.⁶⁸

Yemen Başbakanı Abdulmelik saldırılarının İranlı uzmanlardan yardım alan Husiler tarafından gerçekleştirildiğini ileri sürerken⁶⁹ Husiler tarafından açıklamada Suudi Arabistan öncülüğündeki Arap Koalisyonu saldırılardan dolayı sorumlu tutuldu.⁷⁰

Yemen hükûmeti saldırı ile ilgili bir soruşturma yapıp BM'ye bir dosya sunmaya karar verdi.⁷¹ Öte yandan BAE destekli Güney Geçiş Konseyi (GGK) ise Yemen hükûmeti ile ortak soruşturma yürütmeyi reddederek soruşturma için görevlendirilen yetkililerin patlamanın olduğu alana girişine izin vermedi.⁷²

Öte yandan Yemen'de bazı önemli atamalar gerçekleşti. Buna göre Cumhurbaşkanı Hadi, GGK'nın isteği üzerine Aden'e yeni bir emniyet müdürü atadı. Tuğgeneral Mutahhar Ali eş-Şuaybi tümgeneralliğe yükseltilerek bu göreve atandı. Temmuz ayında atanan emniyet müdürünün görevi devralması GGK güçlerince engellenmişti. Diğer bir atama da Yemen'in Abu Dabi Büyükelçiliğine eski Aden emniyet müdürlerinden ve GGK'nın sağ kolu olarak da tanınan Tümgeneral Şellal Ali'nin askerî ataşe olarak görevlendirilmesiyle gerçekleşti.⁷³

• Kuveyt:

Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf, Umman Sultanı Heysem bin Tarık'a küresel gelişmeler ve ikili ilişkiler hakkında mektup yazdı, Arap Körfez komşuları arasındaki bağa dikkat çekildi.⁷⁴ Şeyh Nevaf'ın, Mısır Devlet Başkanı Sisi'ye⁷⁵; Bahreyn Kralı Hamad bin İsa'ya⁷⁶ elçiler aracılığıyla bölgesel gelişmeler ve ikili ilişkiler hakkında mektup yolladığı belirtildi.

65 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemenin-aden-havalimanindaki-patlamalarda-olu-sayisi-25e-yukseldi/2094560>

66 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-genel-sekreteri-antonio-guterres-aden-havalimanina-yonelik-saldiriyi-kinadi/2094686>

67 <https://www.middleeastmonitor.com/20201231-gcc-irak-lebanon-condemn-yemen-airport-bombings/>

68 <https://www.middleeastmonitor.com/20210101-iran-condemns-deadly-airport-attack-in-yemen/>

69 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemen-basbakani-iranli-uzmanlar-aden-havalimanina-yonelik-saldiriya-yardim-etti-/2095139>

70 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/husiler-aden-havaalanindaki-patlamalardan-koalisyon-guclerini-sorumlu-tuttu/2095912>

71 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemen-hukumeti-aden-havalimani-saldirisiyla-ilgili-bir-dosya-hazirlayip-bmye-sunma-karari-aldi/2095269>

72 <https://www.middleeastmonitor.com/20201231-stc-refuses-to-cooperate-with-yemen-govts-inquest-into-aden-blast/>

73 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemen-cumhurbaskani-hadi-ayrilikcilarin-istegine-uyarak-adene-yeni-emniyet-muduru-atadi/2092867>

74 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2950430&Language=en>

75 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2950675&Language=en>

76 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2950274&Language=en>

Kuveyt hükûmeti, 1 Ocak itibarıyla uluslararası uçuşların devam edeceğini, 2 Ocak'tan itibaren ise karayollarının ve limanların tekrar açılacağını açıkladı.⁷⁷

• Umman:

Umman ve ABD arasında güvenlik iş birliği üzerine görüşme gerçekleştirildi. 2021 yılında ortak gerçekleştirilecek güvenlik eğitimleri ve tatbikatlarının programı oluşturuldu. Güvenlik alanındaki ulusal kapasitenin artırılmasının ve taraflar arasındaki iş birliğinin bölgesel güvenliğe ve istikrara katkı sağlanmasının amaçlandığı belirtildi.⁷⁸

• Bahreyn:

Bahreyn'de Katar merkezli Al Jazeera kanalı hedef alınmaya devam ediyor. Bahreyn Şura Konseyinden yapılan bir açıklamada kanalın Bahreyn'e karşı bir karalama kampanyası yürüttüğü ifade edildi.⁷⁹ Konsey üyesi Bassam Al-Binmohammed bir açıklama yaparak Al Jazeera'nin Bahreyn'i hedef alan bilinçli kara propaganda faaliyetlerinde bulunduğunu iddia etti.⁸⁰ Konuyla ilgili bir başka açıklama da Bahreyn Gazeteciler Derneği'nden geldi ve Al Jazeera'nin faaliyetleri kınandı.⁸¹

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır:

Mısır aralarında Exxon Mobil, Chevron, BP, Shell ve Total'in de bulunduğu uluslararası ve yerli şirketlerle toplam 1 milyar değerinde petrol ve doğal gaz arama anlaşması imzaladı. Anlaşmalar şirketlerin Doğu ve Batı Akdeniz'in yanı sıra Kızıldeniz'de keşif yapmasına olanak tanıyor. Mısır Petrol Bakanı Tarık El Molla yaptığı açıklamada, altı büyük petrol ve gaz şirketinin petrol ve doğal gaz bulmak için 17 kuyu açacağını söyledi.⁸² Mısır Devlet Başkanı Abdülfettah El Sisi, Kuveyt Dışişleri Bakanı Ahmed Nasır El Sabah ile Katar ile Mısır, Suudi Arabistan, Bahreyn ve BAE arasında birlik ve uzlaşma sağlama çabaları üzerine bir görüşme gerçekleştirdi. Sisi, Arap dayanışmasının Mısır politikasının temel bir parçası olduğunu ve karşılıklı saygı, samimi niyetler ve içişlerine karışmama yoluyla böyle bir dayanışmayı sağlamayı amaçladığını belirtti.⁸³ Mısır Dışişleri

77 <https://gulffnews.com/world/gulf/kuwait/kuwait-to-reopen-land-sea-and-airports-1.1609177285700>

78 <https://timesofoman.com/article/oman-us-hold-formal-session-to-discuss-bilateral-security>

79 <https://www.bna.bh/en/ShuraCouncildenouncessuspiciouschannelssmearcampaignsagainstBahrain.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDsSxUQYEhs7PxbVdpOZsvhg%3d>

80 <https://www.bna.bh/en/AlJazeeracoversupDoharegimesfailuretobuildviableinstitutions.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDkM1swkESTQed5qkVCOg6Y%3d>

81 <https://www.bna.bh/en/BJAdenouncesQatariseditionchannelssystematictargetingofBahrain.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDjKCi66V00wfjqZWvcz1%2f38%3d>

82 <https://www.thenationalnews.com/business/energy/egypt-signs-9-exploration-deals-worth-1bn-with-energy-companies-1.1139030>

83 <https://www.egyptindependent.com/egypts-sisi-kuwaits-foreign-affairs-minister-discuss-reconciliation-efforts-in-gulf-dispute/>

Bakanlığı, Etiyopya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsünün Mısırın ilişkin açıklama sözlerine açıklık getirmek için Etiyopya Maslahatgüzarını çarşamba günü Kahire'ye çağırdığını söyledi. Etiyopya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Dina Müftü, Mısırın Etiyopyanın 2011 yılından beri Mavi Nil üzerinde inşa etmeye başladığı Etiyopya Büyük Rönesans Barajına (GERD) yaklaşımını eleştirerek Mısır'ın Etiyopya'yı bir tehdide dönüştürdüğünü ve bunun Mısır için açlık ve susuzluk yaratacağını söylemişti. Müftü ayrıca Mısır Rönesans Barajı'nı hedef göstererek iç sorunlardan dikkati başka bir yöne çekmeye çalıştığını belirtmişti.⁸⁴ Mısır Devlet Başkanlığı yaptığı açıklamada, El Sisi'nin Ürdün Kralı Abdullah ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdiğini ve bölgesel meselelerle özellikle de Filistin meselesiyle ilgili gündemi görüştüklerini bildirdi. Açıklamaya göre iki taraf, Filistin halkının meşru haklarını garanti altına alan Filistin davasına adil ve kapsamlı bir çözüme ulaşmasının önemi üzerine mutabık kaldı.⁸⁵

• Libya

24 Aralık 2021 seçimleri hazırlıkları için Libya Siyasi Diyalog Forumu bünyesinde oluşturulmuş Hukuk Komitesinin bu hafta başında ikinci sanal toplantısını yaptığı duyurulmuştur. Libya Siyasi Diyalog Forumu'nun 18 üyesinin oluşturduğu komitenin forum üyelerini iki haftada bir bilgilendireceği ve en geniş anlamıyla düzenlenecek seçimlerin hukuکی zeminiyle ilgileneceği bilinmektedir.⁸⁶ Ayrıca, Libya Devlet Yüksek Konseyi haftanın sonunda pazar günü, Temsilciler Meclisi ile paralel çalışacak ve anayasal çerçeveye ilgilenecek komitenin üyelerinin atanacağını bildirmiştir.⁸⁷ Geçen hafta Hafter'in Türk kuvvetlerinin Libya'dan çıkarılmasına ilişkin yaptığı çağrının üzerine bu hafta Fransa Dışişleri Bakanı "Libya krizine askerî bir çözüm bulunamayacağını" vurgulamıştır.⁸⁸ Libya Devlet Yüksek Konseyi Başkanı Halid el-Mişri'nin de bu hafta ABD'nin Libya Büyükelçisi Norland ile görüştüğü bilinmektedir. İki Libya Siyasi Diyalog Forumu sürecinin başarısına ilişkin isteklerini yinelemiştir.⁸⁹ Geçtiğimiz hafta Mısır'dan bir güvenlik heyetininse Ulusal Mutabakat Hükûmeti (UMH) yetkilileri ile görüşerek Libya Ulusal Ordusu ve UMH arasında ara buluculuk yapmak istediğini vurgulamıştır.⁹⁰ Çavuşoğlu ise çarşamba günü yaptığı basın konferansında Türkiye'nin Libya'nın Doğu kanadıyla da iletişim hâlinde olduğunu açıklamıştır.⁹¹ Bu hafta, Libya UMH Dışişleri Bakanı Muhammed et-Tahir Seyya-le Rus mevkidaşı Lavrov'a yabancı askerlerin sahadan çekilmesi için destek çağrısında

84 <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/397868/Egypt/Politics-/BREAKING-Egypt-foreign-ministry-summons-Ethiopia.aspx>

85 <https://www.middleeastmonitor.com/20201229-egypt-jordan-push-to-revive-the-peace-process/>

86 <https://www.libyaherald.com/2020/12/28/lpdf-legal-committee-holds-second-virtual-meeting/>

87 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/libyas-high-council-state-select-constitutions-legal-committee>

88 <https://www.libyanexpress.com/france-there-is-no-military-solution-to-the-libyan-crisis/>

89 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/norland-reiterates-us-keenness-success-libyan-political-dialogue>

90 <https://www.middleeastmonitor.com/20201229-egypt-to-build-ties-with-libya-govt-to-counter-turkey-influence/>

91 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/east-libya-parliament-envoy-visited-turkey>

bulunmuştur.⁹² Son olarak, BM Genel Sekreteri Guterres Libya'da daha evvel imzalanan ateşkesin denetlenmesi için bölgede uluslararası gözlemcilerin konuşlandırılmasını önermiş,⁹³ Libya ordusuysa BM'den gelen bu öneriye karşı olduğunu bildirmiştir.⁹⁴

• Tunus

Cumhurbaşkanlığı çarşamba günü yaptığı açıklamada, Cumhurbaşkanı Kays Said'in önümüzdeki haftalarda çeşitli bölgelerden gençlerin ve siyasi partilerin katılım sağlayacağı bir ulusal diyalog başlatacağını duyurmuştur. Said, "meydana geldikten on yıl sonra hedeflerinden sapan devrimi rayına sokmak" maksadıyla düzenlenecek diyalogun, son zamanlardaki işsizlik ve yozlaşma gibi meselelerle ilgili ayaklanmaların vuku bulmasıyla da birlikte ekonomik, sosyal ve siyasi reformları kapsayacağını belirtmiştir.⁹⁵ Çin'in Tunus'taki yirmi dördüncü "tıbbi misyonunu" tamamlaması şerefine çarşamba günü başkent Tunus'ta resmî bir tören düzenlenmiştir. Törene Tunus Sağlık Bakanı Fevzi Mehdi ile Çin'in Tunus Büyükelçisi Zhang Jianguo eş başkanlık etmiştir.⁹⁶ 29 Aralık 2020'de Tunus'un koronavirüs vaka sayısı zirveyi görmüştür. Sağlık Bakanlığının çarşamba günü yaptığı açıklamaya göre yapılan 6403 testten 2414 tanesi pozitif çıkmıştır.⁹⁷ Tunus Meclisi Sözcüsü Raşid Gannuşi, ülkedeki mevcut duruma çözüm bulmak için destek almak amacıyla Tunus Genel İşçi Sendikası Genel Sekreteri Nureddin Tabbubi'yi Bardo Sarayı'nda ağırlamıştır.⁹⁸ Son olarak bu hafta, Tunus sularına yasa dışı yollarla girmeleri sebebiyle iki Mısırlı balıkçı teknesi Tunus kuvvetlerince alıkonmuştur.⁹⁹ Mısır Dışişleri Bakanlığı ise 17 Mısırlı balıkçıyla ilgili gelişmelerin yakından takip edildiğini ve Mısır'ın Tunus Büyükelçiliğinin gerekli temasları kurduğunu bildirmiştir.¹⁰⁰

• Cezayir

Hafta başında, Fas Başbakanı Saaddettin el-Osmani Cezayir'i Batı Sahra meselesiyle ilgili yalan haber yaymakla suçlamıştır. El-Osmani, bunun "Fas Hükûmetini karalamak için sistematik bir kampanyanın parçası" olduğunu ifade etmiştir.¹⁰¹ Bu hafta bir süre-

92 <https://www.libyaobserver.ly/news/foreign-minister-asks-russia-support-withdrawal-mercenaries-libya>

93 <https://www.libyanexpress.com/un-secretary-general-proposes-monitors-for-ceasefire-agreement/>

94 <https://www.middleeastmonitor.com/20210102-libya-army-rejects-guterres-proposal-to-send-international-forces-to-monitor-ceasefire/>

95 <https://www.middleeastmonitor.com/20201230-tunisia-president-to-launch-dialogue-to-correct-the-revolution-process/>
<https://www.thenationalnews.com/world/tunisian-president-to-launch-talks-on-economic-and-social-reform-1.1138440>

96 <http://en.people.cn/n3/2020/1231/c90000-9804687.html>

97 <https://allafrica.com/stories/202012310285.html>

98 <https://www.middleeastmonitor.com/20210102-tunisia-labour-union-briefs-ghannouchi-on-national-dialogue-initiative-strategy/>

99 <https://www.middleeastmonitor.com/20210102-tunisia-detains-2-egyptian-fishing-boats-in-its-territorial-waters/>

100 <https://allafrica.com/stories/202101010055.html>

101 <https://www.middleeastmonitor.com/20201230-morocco-accuses-algeria-of-spreading-rumours-on-western-sahara/>

dir Almanya'da tedavi görmekte olan Cezayir Cumhurbaşkanı Abdelmecid Tebbun'un ülkesine döndüğü bildirilmiştir.¹⁰² Ayrıca cuma günü Cumhurbaşkanlığı Ofisince yapılan açıklamada Tebbun'un, yokluğuyla birlikte bekletilmekte olan, anayasayı imzaladığı açıklanmıştır.¹⁰³ Bu hafta Milletvekili Amira Selim, İsrail ile ilişkilerin ve işgalin normalleşmesini destekler nitelikte sosyal medya paylaşımlarının yasaklanmasına dair bir yasa tasarısı önermiştir. Selim, bu yasanın normalleşmenin bütün şekillerini reddetmesiyle birlikte Cezayir kurumlarının vizyonunu yansıttığının altını çizmiştir.¹⁰⁴ Son olarak bu hafta, Etiyopya ve Cezayir'in ticaret ilişkilerinde kuvvetlendirmeye gidildiğine dair açıklamalar yapılmıştır. Etiyopya'nın Cezayir Büyükelçisi Nebiat Getaçev ve Cezayir Ticaret Bakanı Kâmil Rezig bir araya gelerek iki ülkenin ticari ilişkilerinin kuvvetlendirilmesinin önemi üzerinde durmuşlardır.¹⁰⁵

• **Fas:**

Fas Başbakanı Saadettin Osmani, hükûmetin Kral Altıncı Muhammed'in tüm girişimlerini ve egemen kararlarını desteklediğini açıkladı. Osmani, Temsilciler Meclisi milletvekillerinin Fas'ın Batı Sahra'daki diplomatik eylemiyle ilgili sorularını yanıtladı. Temsilciler Meclisindeki genel oturum, ABD'nin Fas'ın Batı Sahra üzerindeki egemenliğini tanıma kararını açıklamasının ardından gerçekleşmiş oldu.¹⁰⁶ Her ne kadar Fas hükûmetinden Fas'ın İsrail ile ilişkileri normalleştirilmesine dair destekleyici ve olumlu yorumlar yapılırken muhalefetten ve halktan bu duruma karşı bir tepki geldi. Ulusal Kongre Partisi'nin avukatı ve genel koordinatörü Halid Al-İttihad Süfyan, Tel Aviv ile ilişkilerini normalleştirme kararına Fas'ın en yüksek mahkemesi olan temyiz mahkemesine itirazda bulundu. Süfyan itirazında Siyonist oluşumla beraber alınan kararların Fas kamu düzenini, anayasa hükümlerini, Birleşmiş Milletler anlaşmasının ihlaline yönelik olduğunu iddia etti.¹⁰⁷ Ayrıca, Fas'ın çeşitli yerlerinde toplanan yüzlerce kişinin hükûmetin İsrail ile olan normalleştirme kararlarını protesto ettiği bildirildi. Protestocular ayrıca İsrail'in Filistin'e karşı olan eylemlerini de kınadılar¹⁰⁸

102 <https://www.bbc.com/news/world-africa-55479480>

103 <https://www.aljazeera.com/news/2021/1/2/algerias-tebboune-signs-new-constitution-into-law>

104 <https://www.middleeastmonitor.com/20201229-algeria-mp-proposes-anti-normalisation-bill/>

105 <https://allafrica.com/stories/202012300278.html>

106 <https://www.morocoworldnews.com/2020/12/330041/moroccan-pm-government-committed-to-support-sovereign-decisions/>

107 <https://www.middleeasteye.net/news/arabic-press-review-morocco-israel-normalisation-lawsuit>

108 https://en.abna24.com/news/hundreds-of-moroccans-protest-against-normalization-of-ties-with-zionist-regime-show-sympathy-with-palestine_1100320.html

ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Rusya Başbakan Yardımcısı ve Enerji Bakanı'nın birlikte yaptığı açıklamada, 2021'de küresel petrol talebinde günlük 5-6 milyon varillik bir iyileşme beledikleri bildirildi. Mevcut durumda küresel ham petrol talebi 2019'daki 100 milyon varil/gün talebin sekiz milyon varil/gün altındadır.¹⁰⁹

SOCAR'ın liderliğindeki TAP konsorsiyumu, Avrupa'ya ilk ticari gaz akışının başladığını açıkladı. Konsorsiyum, önümüzdeki yıl Total ile üretime başlaması planlanan Absheron sahası gibi Hazar gaz kaynaklarından veya bazı petrol sahalarının derin gaz rezervuarlarından daha fazla gaz tedarik edebileceğini de ekledi.¹¹⁰

• Türkiye

EPDK'nın açıklamasına göre, Türkiye'nin toplam petrol ithalatının 2020 Ekim ayında geçen yılın aynı ayına göre %18,4 düşüşle 3,43 milyon tona gerilediği bildirildi. Aynı ayda Irak ham petrol ithalatında 929 bin ton ile ilk sırayı alırken Irak'ı sırasıyla 456 bin ton ile Norveç ve 30 bin ton ile Rusya'nın izlediği bildirildi.^{111 112 113}

• Ortadoğu

Irak güvenlik güçlerine bağlı olan Security Media Cell'in yaptığı açıklamada, Basra Körfezi'nde Irak Petrol Pazarlama Şirketi SOMO'ya ait başka bir tankere gemiden gemiye kargo transferi sırasında tankerin dış yüzeyinde deniz mayın tespit edildiğini bildirdi. Tespit edilen mayının patlamadığı bildirildi.¹¹⁴

Irak Petrol Bakanlığı tarafından, Irak petrol ihracatının aralık ayında 2.7 milyon varile yükseldiği bildirildi.¹¹⁵

Irak Merkezî Hükûmeti, Irak'ın 2025 yılına kadar günde 7 milyon varil ham petrol üretimi için yinelenen hedefine paralel olarak, gaz yakalama işlemlerinin hızlandıracağını ve 2025'e kadar İran'dan yakıt ithalatını durduracağını açıkladı. Gaz yakalama alanında-

109 https://www.zawya.com/mena/en/markets/story/Russia_sees_56mln_bpd_in_additional_oil_demand_next_year-TR20201228nL1N2J80IVX1/

110 <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Azerbaijan-readies-gas-for-EU-as-Central-Asia-energy-hopes-soar>

111 <https://www.epdk.gov.tr/Detay/Icerik/3-0-104/petrolaylik-sektor-raporu>

112 <https://www.aa.com.tr/en/energy/general/turkeys-oil-imports-down-184-in-october-2020/31450>

113 <https://www.aa.com.tr/en/energy/lng-lpg/turkeys-lpg-imports-down-39-in-october-2020/31429>

114 <https://www.cjme.com/2020/12/31/security-firms-say-suspicious-object-on-oil-tanker-off-iraq/>

115 <https://english.alarabiya.net/en/business/energy/2021/01/01/Oil-Iraq-s-total-oil-exports-average-2-846-mln-bdp-in-December-Oil-ministry#:~:text=Iraq's%20total%20oil%20exports%20average%202.846%20mln%20bdp%20in%20December%3A%20il%20ministry,-Flames%20emerge%20from&text=Iraqi%20oil%20exports%20rose%20to,3.16%20million%20barrels%20in%20December.>

ki gelişmeleri hızlandırmak için IKBY'deki Khor Mor sahasında çalışmaların hızlanması sayesinde elektrik ihtiyacının karşılanabileceği bildirildi.¹¹⁶

İran Ulusal Doğal Gaz Şirketi, Irakın 6 milyar USD'den fazla borcunu öne sürerek Irak'a günlük ortalama 50 milyon metreküp olarak gerçekleşen doğal gaz akışını 5 milyon metreküpe düşürdüğünü açıkladı. Kesintinin Aralık 2020'nin ortasında başladığını ve zaman içerisinde 3 milyon metreküpe düşürülmesi gerekebileceği bildirdi. Sonrasında ise Irak Elektrik Bakanlığı yaptığı açıklamada, İran'ın borçları öne sürerek doğal gaz akışını azaltması üzerine yapılan görüşmelerde normal gaz akış hızlarına dönme için anlaşmaya varıldığı bildirildi.^{117 118 119 120}

Suudi Arabistan ve Azerbaycan arasında Azerbaycan'da kurulması planlanan yenilenebilir enerji projesi için 300 milyon USD'lik bir anlaşma imzalandığı açıklandı. ACWA Power tarafından ilk kez yabancı bir ülkede gerçekleştirilmesi planlanan projede, Azerbaycan'ın ilk rüzgâr enerjisi projesinin geliştirilmesi planlanıyor. Bu sayede, Azerbaycan'ın Absheron ve Khizi bölgesinde yılda bir milyar kw/saat elektrik üretilmesi planlandığı belirtildi.^{121 122}

116 <https://oilprice.com/Energy/Natural-Gas/Iraqi-Kurdistan-Finally-Moves-To-Develop-Massive-Gas-Resources.html>

117 https://in.mobile.reuters.com/article/amp/idINKBN2931RH?__twitter_impression=true

118 <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Iran-Cuts-Power-Supply-To-Iraq-On-Unpaid-Debt.html>

119 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/natural-gas/122720-iraq-warns-of-power-outages-as-iran-plans-to-reduce-gas-supply-due-to-unpaid-bills>

120 https://www.rigzone.com/news/wire/iran_cuts_gas_flows_to_iraq-28-dec-2020-164200-article/

121 <https://www.arabnews.com/node/1784711/business-economy>

122 <https://www.prnewswire.com/news-releases/acwa-power-signs-three-agreements-for-the-first-foreign-investment-based-independent-wind-power-project-in-azerbaijan-301199258.html>

RUS BASININDA ORTADOĞU GÜNDEMİ (28 ARALIK 2020-3 OCAK 2021)

• “Duygusuz: Rus Dış Politikasının 2020’deki Öncelikleri Nasıl Değişti”

Ulusal Araştırma Üniversitesi Ekonomi Yüksek Okulu Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Fakültesi Avrupa ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi Bilimsel Direktörü Valday Kulübü Program Direktörü Timofey Bordacev, Rusya’nın günlük sosyal-politik basın-yayın organı olan “İzvestiya” gazetesi 28 Aralık sayısında yayımlanan “Duygusuz: Rus Dış Politikasının 2020’deki Öncelikleri Nasıl Değişti” başlıklı değerlendirmesinde 2020’nin uluslararası ilişkiler alanında sonuçlarını özetledi. Alt başlıklarla incelenen makalenin “Yeni arkadaşlar, ebedi çıkarlar” alt başlıklı bölümünde Rusya’nın Türkiye politikasının analizi yapılmıştır. Rusya’nın 2020’de ortak seçme konusunda esnek hâle geldiğine ve bu konuda geleneksel bağlara veya kurumlara değil; belirli sorunları çözmeye odaklandığına değinen uzman, Türkiye’yi bu türlü bir ortaklığın en çarpıcı örneği, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ı ise Rus dış politikası için “yılın keşfi” olarak nitelendirdi.

Bordacev, Çin gibi Rusya ile gerçekten dostane bağları olmayan dünya liderlerinin hiçbirinin hırslı Türkiye Cumhurbaşkanı kadar fazlasını yapmadığını vurgulayarak Ankara ile ilişkilerdeki “kırmızı çizgi»nin Türklerin Suriye’de bir Rus askerî uçağını düşürdüğü 2015 sonbaharında aşıldığını ve misilleme olarak Moskova’nın da aynı karşı adımla yanıt verdiğini belirterek şunları kaydetti: Rusya, birkaç kez Türk ordusunda kayıplarla sonuçlanan koşullarda güç kullandı; benzer durum Suriye’nin İdlib kentinde şubat ayında meydana geldi. Ayrıca Rus analist “tekrar benzer durumlar ortaya çıkabilir” uyarısı yaptı. Makalede, iki ülkenin ortaklığı olumlu yönden de değerlendirilmiştir. Türkiye’nin yürüttüğü dış politika sayesinde Rusya’nın, Güney Kafkasya’da yeni mevziler alabildiğine dikkat çeken uzmana göre Rusya için bu başarıların sonucu neredeyse 30 yıldır bulunmadığı bölgedeki askerî varlığıdır. Ancak bu gibi ortaklıklar “Erdoğan dönemi Türkiye-sinin Rusya’nın dostu olduğu anlamına gelmiyor” görüşünü savunan analist, Türkiye’nin AB’ye dâhil olma çabaları ve ABD ile ilişkileri örneğinde “Ankara, son derece karmaşık ve düşmanca bir dış ortamda ulusal çıkarlarının peşine düşüyor” yorumunu yaptı. Rusya’nın yalnızca kendi çıkarlarının peşinde olduğuna değinen Bordacev, iki ülkenin yürüttüğü dış politikayı “şimdi herkes kendisi için uğraşmaktadır” ifadesiyle değerlendirdi.

• “ABD ve İsrail, İran’la Savaşa Hazırlanıyor: Uzman Riskleri Değerlendirdi”

Rusya’nın günlük gazetesi Moskovskiy Komsomolets’in 28 Aralık sayısında “ABD ve İsrail, İran’la Savaşa Hazırlanıyor: Uzman Riskleri Değerlendirdi” başlıklı makale yayımlan-

landi. Yazıda Ortadoğu'daki durumun hızla kötüleştiği, ABD'nin düzenlediği saldırıda öldürülen İran Devrim Muhafızları Ordusu Kudüs Gücü Komutanı Kasım Süleymani'nin birinci ölüm yıl dönümünde bölgede beklenen misilleme nedeniyle ABD'nin bölgeye uçak gemisi saldırı grubu ve füze denizaltıları gönderdiği vurgulandı. Ayrıca makalenin yazarı Artemiy Şarapov, yeni yılda Ortadoğu'da yeni bir savaşın başlayıp başlamayacağı konusuna da dikkat çekerek İranlı nükleer fizikçi ve füze çalışmalarıyla bilinen Muhsin Fahrizade'nin öldürülmesinin hemen ardından bölgede askerî hazırlıkların başladığını; İranlı yetkililerin, İsrail ve ABD'nin istihbarat servislerini cinayetle suçlayarak intikam vaat ettiklerini belirtti. Bunu Bağdat'taki ABD Büyükelçiliğine ve Irak'taki ABD askerî tesislerine yapılan çeşitli saldırılar izledi.

Makalede görüşlerine başvurulmuş Askerî Uzman Aleksander Mihaylovski, bölgede çatışmaların ortaya çıkabilmesi için birkaç ön koşulun olduğunu vurguladı. Analiste göre, Trump seçim zaferinden defalarca bahsetse de kimseyi buna ikna edemiyor. Bu durumda, savaş Biden'ın göreve başlamasını biraz geciktirerek Trump'a rezervleri seferber etmekte oyları tekrar saymayı deneme konusunda yardımcı olabilir. Ayrıca, bu konuda İsrail'in Trump'a yardım etme nedenlerine değinen analist "Trump görev süresi boyunca İsrail'in bölgedeki konumunu güçlendirdi. Trump görevden ayrılırsa İsrail Başbakanı istifa etmek zorunda kalacak. Trump ve Netanyahu artık aynı teknedeler" yorumunu yaptı.

Bölgede yaklaşan olası bir çatışma bağlamında görüşlerini ifade eden Mihaylovski bu konuda bazı tahminlerde bulundu. ABD, Irak ve Suriye'deki İran askerî tesislerine saldırı başlatarak şu anda savaş isteğinde olmayan İran'ı misilleme yapmaya tahrik edebilir. Ayrıca, bazı üst düzey İranlı yetkililere veya subaylara suikast düzenleyerek bu tür başka bir provokasyon yapabilir. Uzmanın ileri sürdüğü ikinci argümana göre Pentagon, İran'ın hedeflerine yönelik nokta vuruşları da planlamaktadır. O hâlde Trump daha sonra şunları söyleyecektir: "Ben iyi bir adamım, hangi başkanı devireceğinizi tekrar düşünün."

• "Suudi Arabistan Petrol İğnesinin Tehlikesini Ortaya Koyuyor"

"Vzglyad" gazetesinin 29 Aralık sayısında Suudi Arabistan ekonomisinde ortaya çıkan petrol krizi, nedenleri ve etkileri üzerine önemli bir değerlendirme paylaşıldı. Uzman görüşlerine dayanan "Suudi Arabistan Petrol İğnesinin Tehlikesini Ortaya Koyuyor" **başlıklı yazıda**, petrol krizinin Suudi Arabistan ekonomisine vurduğu ağır darbenin son on yılda ekonomide rekor düşüşe yol açtığı vurgulanarak bu konuda ülkenin durumu "Suudi Arabistan tarihi, petrol iğnesinin ülkeyi nasıl mahvettiğine dair iyi bir örnek olabilir" şeklinde yorumlanmıştır. Makalenin yazarı Olga Samofolova, Rusya'nın finans alanındaki en popüler Profinance.ru portalına dayanarak koronavirüs salgınının neden olduğu petrol krizinin Suudi Arabistan'ın gayrisafi yurt içi hasılasına son derece etkili bir darbe vurdu-

ğunu ifade etmiştir. Yazıya göre, duruma yol açan neden bir yandan küresel talebin çökmesi nedeniyle petrol fiyatlarının düşmesiyle öte yandan Nisan 2020’de imzalanan yeni OPEC + Anlaşması’na göre ham petrol kesintisine dair varılan karardır. Ayrıca makalede, Rusya-Suudi Arabistan petrol fiyat savaşına da değinilmiş; Suudi Arabistan tarafından tetiklenen ekonomik savaşın sonuçta kendi aleyhine çevrildiği ifade edilmiştir. Yazara göre iki büyük hidrokarbon ihracatçısı olan Rusya ve Suudi Arabistan’ın yaşadıkları petrol krizinde, Rusya ekonomisi zorlu 2020’yi Suudilerden çok daha kolay atlattır.

Suudi Arabistan’ın petrol ihracatına olan bağımlılığını ülkenin temel sorunu olarak yorumlayan yazar, Suudilerle kıyasla Moskova’nın gelir kaynaklarını çeşitlendirmeye çalıştığını belirtti. Rusya, bu konuda Venezuela, Kuveyt veya Suudi Arabistan’ın aksine doğru yönde ilerlerken “Suudilerin gelirdeki düşüşü telafi etmek için borçlanmaktan başka seçeneği yok yorumunda” bulundu.

Yazıda görüşlerine baş vurulan “Univer Capital” Sermaye Piyasası Departman Yöneticisi Artem Tuzov “Suudi bütçesinin petrol gelirine bağımlılığının %90 oranında olduğu hâlde Rusya’nın ihracatı buna göre çok daha çeşitlidir” yorumunda bulundu. Rus analiste göre, aşılama ilerledikçe ve sınırların açıldıkça petrol varil başına 50 doların üzerinde işlem görmüş olsa da bu Suudi Arabistan için yine de yeterli olmayacaktır. Uzman, “Dünyadaki durum düzelmezse Suudi Arabistan, ham madde fiyatlarındaki düşüş nedeniyle iflasın eşiğinde olan Kuveyt’in yolunu tekrar etme riskiyle karşı karşıyadır” ifadesini kullandı. Ayrıca Rus analist, Riyad’ın memur maaşlarını ödemekte güçlük çektiğini, yetkililerin sosyal yükümlülüklerini yerine getiremez hâlde geldiklerini vurguladı. Ne Kuveyt ne de Suudi Arabistan ekonomik modellerini yeniden inşa etmeyi başaramadıkları hâlde, Rusya bu yönde bazı olumlu değişimler yapabirmiştir. Modern Rusya’da ilk kez, petrol ve gaz gelirlerinin seviyesi bütçe gelirlerinin üçte birine düştü.

• “Yemen Hükûmeti Neredeyse Havaya Uçtu”

Yeni Yemen hükûmetinin kabine üyelerinin ülkeye ulaştığı sırada Aden Havalimanı’nın terminalinde meydana gelen patlama olayı Rusya basınında yer buldu. “Komersant.ru” gazetesinin 30 Aralık sayısında yayınlanan “Yemen Hükûmeti Neredeyse Havaya Uçtu” başlıklı makalede, Yemen hükûmetinin terör eylemi bağlamında yaptığı açıklamada saldırıyı “korkak bir terörist saldırı” olarak değerlendirdiği ve “İran’ın desteklediği Husi milisleri” sorumlu tuttuğu ifade edilmiştir. Buna karşılık Husilerin Siyasi Büro Üyesi Muhammed el-Buhayti yaptığı açıklamada “Saldırıyla hiçbir ilgilimiz yok. Bu suçlamaları, bizi çatışmaya sürükleyen bir başka girişim olarak görüyoruz” ifadesini kullandı.

Makalede görüşlerine başvuru olan Rusya’nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyinin Uz-

manı Kril Semyonov'a göre Husilerin durumu ağırlaştırmak ve ikame etmek için hiçbir nedeni yokken çeşitli güçler, eskisi gibi Güney Yemen'in bağımsızlığı için çabalamaya devam edenler, her şeyden önce Güney Geçiş Konseyi Riyad Anlaşması'nı bozmaya çalışabilir. Uzman, BAE'ye yakın güçlerin Türkiye ve Katar'ı hedef alan suçlamalarına değinerek Ankara ve Doha'nın Yemen'de önemli oyuncular olmadığını vurguladı. BM Genel Sekreteri Yemen Özel Temsilcisi Martin Griffiths, Arap Devletleri Ligi Genel Sekreteri Ahmed Abu al-Gheit, Suudi Arabistan, BAE ve Mısır yetkilileri de Aden'deki terör saldırısı kınayarak yeni Yemen hükûmetine destek verdiklerini ifade etmişlerdir.

• “Moskova ve Trablus Şükranlarını Dile Getirdi”

Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti Dışişleri Bakanı Muhammed Taha Siala'nın Rus mevkidaşı Sergei Lavrov ile çarşamba günü Moskova'da yaptığı görüşmeler Rusya'nın “Komersant.ru” gazetesinin 30 Aralık sayısında yayınlanan “Moskova ve Trablus Şükranlarını Dile Getirdi” [başlıklı bir makalede](#), “Moskova ile Trablus arasındaki ilişkiler gözle görülür şekilde daha sıcak hâle geldi” şeklinde değerlendirildi. Yazıda, Rusya-Libya görüşmelerinin kamuya açık bölümünde tarafların ikili iş birliğini -ticaret, ekonomi, yatırım ve askerî-teknik- yoğunlaştırma perspektiflerini tartıştıkları da vurgulanmaktadır.

Makalenin yazarı Marianna Belenkaya, Moskova'daki görüşmelerde Libya'da siyasi bir çözüm arayışının tartışıldığına dikkat çekerek geçen yıl boyunca Rusya ve Türkiye'nin, çatışmanın tarafları arasında bir diyalog başlatmak için birlikte çalıştıklarını; Moskova'nın, Hafter tarafını tutan Kahire ile aktif olarak etkileşime girdiğini vurguladı. Libya konusunda güç dengesinin biraz değiştiğini vurgulayan yazar, geçen haftanın sonunda Mısırlı bir heyetin 2014'ten bu yana ilk kez Trablus'u ziyaret ederek Mısır'ın Trablus'taki büyükelçiliğini “en yakın zamanda” yeniden açacağına ve iki ülke arasındaki hava trafiğini eski hâline getirileceğine söz verildiğini belirtti. Ayrıca, Türkiye ile Suudi Arabistan arasındaki ilişkilerde yaşanan yumuşama Libya'daki durumu da olumlu yönden etkilediği vurgulandı.

• “İran ile ABD Arasındaki Güvensizlik Duvarı Çok Yüksek”

İran'ın Rusya Büyükelçisi Kazem Jalali'nin Rusya'nın günlük sosyal-politik basın-yayın organı olan “İzvestiya” gazetesinin 3 Ocak sayısında General Kasım Süleymani suikastının yıl dönümü, Ortak Kapsamlı Eylem Planı, ABD yaptırımlarının kaldırılma olasılığı [üzerine demeci yayımlandı](#). “İran ile ABD Arasındaki Güvensizlik Duvarı Çok Yüksek” başlıklı demeçte, İran'ın suikastla ilgili intikam için misilleme gerçekleştirileceğine değinen Büyükelçi “İntikam iptal edilmedi. ABD uygun bir cevabı hak ediyor, bu intikamın nerede ve ne zaman alınacağını biz belirleyeceğiz. Herkes günahlarından sorumlu olmalıdır” uyarısında bulundu. İslam Devrimi'nin başlangıcından günümüze kadar İran'da

yetkililerin ve seçkinlerin, çeşitli şekillerde terörün kurbanı olduğuna dikkat çeken İran Diplomatı, terör sonucu İran halkının en kıymetli iki kişiden mahrum kaldığını ve ABD'nin General Süleymani'ni alçakça öldürülmesinin sorumluluğunu kamuya açıkladığını vurguladı. İran İslam Cumhuriyeti'nin her zaman uluslararası kural ve düzenlemelere bağlı hukuk devleti olsa da düşmanı pişman edecek eylemlerde bulunacağı ifade edildi.

İran'ın 2015 anlaşmasının uygulanmasına geri dönmesi ve yeni ABD yönetimi ısrar ettiği takdirde belgenin bazı maddelerini revize etme ihtimali konusuna ilişkin soruya yanıtlayan Büyükelçi, "Öncelikle İran, ABD ile hiçbir zaman ikili görüşmeler yapmadı ve görüşmeler Ortak Kapsamlı Eylem Planı üzerinde bir anlaşmaya varılıncaya kadar yıllarca sürdü. ABD ve diğer üyelerin bu anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerine bağlılık göstermemesi göz önüne alındığında daha doğru olan soru şudur: Ortak Kapsamlı Eylem Planı üyeleri İran'a bu anlaşmayı yenilemek ve taahhütlerini tekrarlamak için ne gibi garantiler verecek? ABD tek taraflı olarak anlaşmadan çekildiğinde ve Avrupa ülkeleri yükümlülüklerini hiçbir şekilde yerine getirmediğinde İran tam tersini yaptı" ifadelerini kullandı. Demeçte 2018'den beri İran'ın petrol ihracatına uygulanan ABD yaptırımlarına ve bu konuda Tahran ile Yeni ABD yönetimi arasında olası müzakerelere de değinen İranlı Diplomat, "İslam Cumhuriyeti, petrol yaptırımlarının kaldırılması vaadi de dâhil olmak üzere ABD'nin davranışına güvenmiyor ve bu nedenle her zaman yerel yeteneklere ve petrol dışı ürünlerin ihracatına dayanan petROLSÜZ bir ekonomi arayışında bulundu" yorumunu yaparak "40 yılı aşkın deneyim, Washington'un davranışı ve akılcılık, Amerikalı yetkililerin açıklamalarına uymayacağımızı ve asla itaat etmeyeceğimizi göstermektedir" demiştir. Jalali iki ülkenin ilişkilerini "İran ile ABD arasındaki güvensizlik duvarı çok yüksek" ifadesi ile değerlendirdi.

Ayrıca, Ortak Kapsamlı Eylem Planı yeniden canlandırılması ihtimaline değinen Diplomat, "Ülkelerin yükümlülüklerinden biri İran petrolüne uygulanan yaptırımların kaldırılması olacaktır. Aksi takdirde kendi planımız var. Hatırlarsanız ABD'li yetkililer İran'ın petrol satışlarını sifıra indirme iddiasında bulunmuş olsalar da yapamadılar. Yaptırımları aşmanın yollarını çok iyi deneyimledik. Batı, ABD baskısının başarısız olduğunu anlamalı" demiştir.